

ปรับฐานรอกงานระบาดวิทยา Capacity Building in Epidemiology

นพ. สุชาติ เจตนเสน

ที่ปรึกษากรมควบคุมโรค

พื้นฐานของระบาดวิทยา ตั้งต้นตั้งแต่การเฝ้าระวังโรค โดยมีการบันทึก การรายงานและการสอบสวน เพื่อให้รู้เรื่องราว และธรรมชาติของโรค ดังนั้นการสอบสวนโรคเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีระบบรายงานย่อมไม่เป็นประโยชน์ ในขณะที่ความรู้ ต่างๆ และเทคโนโลยีก้าวหน้าไปไกล คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทมากขึ้น แต่รากฐานซึ่งได้แก่คุณภาพของการบันทึก และ ข้อมูลต้องเป็นความจริงยังเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ กรณี SARS เราพบว่าความสำเร็จที่ทำให้หยุดการ แพร่กระจายของโรคได้ มาจากวิชาการรากฐานทั้งสิ้น ได้แก่

1. Case finding
2. Isolation
3. Contact tracing

ในขณะที่ความรู้ขั้นสูงและการตรวจทางห้องปฏิบัติการนั้น ทำให้รู้ละเอียดเรื่องธรรมชาติของโรค จะได้วางแผนการควบคุมโรคในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น บางโรคไม่จำเป็นต้องรู้ละเอียดก็ควบคุมโรคได้ เช่น Cholera, Dengue ก็สามารถใช้ระบาดวิทยาในการควบคุมโรคได้ระดับหนึ่ง

เพราะฉะนั้นการปรับพื้นฐานก็คือ ให้เพิ่มพูนความสำคัญของการรายงานโรค ต้องทำให้สามารถรายงานโรคได้เร็ว เมื่อ สงสัยก็รายงานได้ และได้ข่าวลือก็เริ่มต้นสอบสวนได้ การรายงานโรคจึงไม่ได้ทำโดยนักระบาดวิทยาเท่านั้น ต้องมีเครือข่ายโยง ไปถึงในพื้นที่ Primary health care ที่ health worker ทั้งหมด ต้องค้นหาปัญหาได้ และใช้ระบาดวิทยาเป็น

นพ.ศุภมิตร ชุณหสัทธิวัฒน์

ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมควบคุมโรค

พื้นฐานของงานระบาดวิทยาในการแก้ปัญหาโรคติดต่อ อยู่ที่การเฝ้าระวังโรค การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อค้นหา ปัญหาให้ได้ สามารถอธิบายได้ว่า ปัญหาใหญ่หรือเล็ก ปัญหาอยู่ที่ไหน และจะแก้อย่างไร บทบาทของส่วนกลาง ได้แก่ การ กำหนดยุทธศาสตร์ ให้แนวทาง ให้สิ่งสนับสนุนและวิชาการ ตลอดจนถึงการกำกับ และปรับยุทธศาสตร์ เพื่อเชื่อมโยงกับพื้นที่ และให้ข้อมูลกับประชาชน

การจะทำหน้าที่ให้ดีต้องมีฐานที่เข้มแข็ง ทุกหน่วยงานต้องเสริมฐานทางระบาดวิทยา กรมควบคุมโรคต้องเข้มแข็ง และ ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นได้อย่างดี

สำหรับระบบการประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมุ่งหวังให้ระบบนี้ ผลักดันงานสาธารณสุขทั้งระบบ แม้ว่าจะป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะงานเฝ้าระวังโรคจะได้รับการใส่ใจน้อย ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ที่ ต้องสร้างฐานจากส่วนกลางถึงส่วนพื้นที่ให้ดี กรมควบคุมโรคในฐานะเป็นแกนหลักต้องชูธงว่าจะสร้างความเข้มแข็งของ บุคลากรให้มีคุณภาพทั้งด้านแนวคิดและประสบการณ์

นพ.อุดมศักดิ์ อัมสว่าง

สำนักงานป้องกันควบคุมโรค ที่ 3 ชลบุรี

ผลกระทบของการปฏิรูปงานสาธารณสุขต่อการควบคุมป้องกันโรค ที่เห็นได้ชัด คือ บุคลากรเกิดความหวั่นไหวต่องาน ใหม่ ระบบใหม่ที่ต้องมีการเชื่อมต่อในระบบ ไม่เหมือนระบบเดิม ที่ทำงานแบบแยกส่วน การปรับต้องอาศัยผู้บริหารเป็นตัว เชื่อมโยง ในส่วนของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค ที่ 3 มีการปรับตัวตามบทบาทภารกิจใหม่ ได้แก่

1. การสร้างองค์ความรู้ จะเปลี่ยนจากงานให้บริการ มาเป็นงานวิจัยทางคลินิก และ model development for disease control

2. การถ่ายทอดเทคโนโลยี จะมีการให้บริการข้อมูลทาง Internet Newsletter มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชน
3. การรักษามาตรฐานการควบคุมโรค จะมีการประเมินผลการควบคุมโรคและประเมินงานทางห้องปฏิบัติการ
4. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาจาก มหาวิทยาลัยบูรพา และมีการพัฒนาภาษาอังกฤษ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์

นพ. ประยูร กุณาศล

ที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลก

ฐานรากที่ทำไว้ คือ หัดให้คนทำงานระบาดวิทยาเป็น ทุกระดับ ตั้งแต่แถวหน้าให้รู้จัก สังเกต บันทึก รวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ และฝึกคนให้เป็นที่พึ่งได้ในข้อความรู้ที่เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่ม FETP

วันนี้สิ่งที่ต้องปรับใหม่ คือ งานระบาดวิทยาต้องอยู่กับทุกคน ทุกคนที่ทำงานต้องรู้ระบาดวิทยา รู้จักใช้ปัญญาในการทำงานสาธารณสุข ดังนี้

1. ปรับว่างานระบาดวิทยาจำเป็นสำหรับทุกคนที่จะทำงานสาธารณสุข แทนที่จะเป็น หากคนทำให้คนอื่น “ทุกคนใช้ทุกคนมี”
2. มีหลักการทำงานระบาดวิทยา แบบเดียวกัน ระบบเดียวกัน มีหลักวิชาอ้างอิงได้ ทุกคนรู้เท่าเทียมกัน เอาความรู้จากทั้งประเทศมารวมให้ทุกคนรับทราบ แลกเปลี่ยนและถกข้อความรู้กัน “ดึงมารวมกันเป็นเครือข่าย และมีมาตรฐานเดียวกัน”
3. ใช้เพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นของประชาชน ป้องกันตั้งแต่ก่อนเกิดโรค “Early and Effective Response”

ต้องรู้จากข้อ 1-2 เราได้เรียนรู้ธรรมชาติของโรคภัยไข้เจ็บ แล้วจะนำความรู้มาใช้ได้อย่างไร (Research and Development)

* ถอดความจากการสัมมนาโต๊ะกลม เรื่อง ปรับฐานรากงานระบาดวิทยา (Capacity Building in Epidemiology)

ในการสัมมนาระบาดวิทยาแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ณ โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพมหานคร, ระหว่างวันที่ 23 – 25 กรกฎาคม พ.ศ.

2546

ผู้ถอดความบรรยาย 1. แพทย์หญิงสุลิพร จิระพงษา

กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ สำนักระบาดวิทยา

2. แพทย์หญิงพจมาน ศิริอารยาภรณ์ กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ สำนักระบาด

วิทยา
